

El rostre ocult de l'Estat

Gènere: novel·la

El cap perdut de Damasceno Monteiro. Antonio Tabucchi. Traducció de Pep Julià. Edicions 62. Barcelona 1987.

Un cap tallat als afores de Porto. Un gitano vell que el troba. Un periodista jove que treballa per a un periòdic popular malgrat tenir inquietuds literàries. Un advocat defensor dels pobres. Amb aquests ingredients s'engega una relat sobre els mecanismes de la corrupció policial, en el Portugal democràtic.

Els primers llibres de Tabucchi eren històries de fantasmes i d'ombres lleugeres i inquietants com sol ser el món interior. *Afirma Pereira* obria una via narrativa: més concreta, més acostada a la vida quotidiana. Sota l'aparença anodina dels relats realistes, els personatges, ara, mantenen un aire de nostàlgia marcada per un desassossec misteriós.

El cap Perdut de Damasceno Monteiro és una continuació, una posada al dia, del món d'*Afirma Pereira*, amb un estil lleuger, però dens. Presenta uns personatges singulars, que *filosofen* quan seuen a taula, i descriu una ciutat -Porto, en aquesta ocasió- amb el mateix encant que ho va fer amb Lisboa en la novel·la anterior. El compromís polític i el periodisme també hi tenen un paper important. El diàleg, àdhuc el telefònic, reflecteix la tensió de la recerca i la incertesa dels protagonistes, alhora que reforça el suspens del relat.

El nou llibre de l'escriptor italià, encara que potser no siga tan rodó com l'anterior, és una bona novel·la. L'acció, situada en l'actualitat, burxa en les clavegueres de l'Estat. Denuncia un fet desgraciadament actual, com és que les autoritats, siguen del signe que siguen, poden torturar i fer desaparèixer ciutadans incomodes, sovint amb total impunitat, perquè "la tortura pot venir de qualsevol lloc", com diu el memorable advocat Loton, contractat pel diari sensacionalista per al que treballa el periodista que protagonitza el llibre. Aquest advocat no es fa il·lusions sobre la condició humana, perquè sap que no es poden eliminar les pulsions destructives de l'home, però no claudica i opta per una lluita humil i pràctica, per la defensa de les víctimes de la tortura com a condició irrenunciable de la seua ètica humanística inspirada en les millors teories de la filosofia del dret, de les quals Tabucchi es mostra un bon coneixedor.

L'advocat Loton és un personatge entranyable i marginal, una mena de Sòcrates que dirigeix la investigació policial del jove periodista, alhora que fa madurar la seua concepció del món. A més dels ja citats, tota una sèrie d'individus curiosos moblen la novel·la, com ara el gitano, l'ama de la pensió, el director del diari i el travestí del final, que es converteix en un testimoni inesperat de l'activitat delictiva de la policia, tot deixant en evidència la justícia oficial.

Possiblement el que fa de Tabucchi un autor molt llegit és el seu art narratiu, l'austeritat exquisida de la seu prosa i la seua capacitat d'introduir elements ambigus i de narrar de forma obliqua moments cabdals de la història, a més de l'habilitat amb què condueix aquesta mena de *thriller* fins arribar a un final sense final.

Palafat
